

ประโยค ป.ธ. ๘
แต่งฉันทภาษามคร
สอบ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๖

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามครโดยฉันทลักษณะ ๓ อย่าง ตามถนัด แต่งฉันทอะไร แจ่มชัดไว้ด้วย ฯ

วินัย คือ พระพุทธรูปบัญญัติ เป็นคำสั่งปรับอาบัติแก่ภิกษุผู้ประพฤติทางกายวาจา เป็นอาสวัฏฐานนิยธรรม คือการกระทำที่ไม่ดีงาม เป็นที่ตั้งแห่งอาสวะกิเลสกองจิตสันดานนั้น ๆ โดยทรงปรารภความประพฤติดั่งนั้นของภิกษุรูปหนึ่งเป็นเหตุ จึงทรงบัญญัติวินัยป้องกันเป็นสิกขาบท ๆ หรือเป็นข้อ ๆ ไปโดยภิกษุผู้นั้นเป็นต้นเหตุให้ทรงบัญญัติไม่ต้องอาบัติ เพราะยังมีได้ทรงบัญญัติไว้ ส่วนภิกษุผู้ประพฤติดั่งนั้นหลังจากทรงบัญญัติแล้วจึงต้องอาบัติ ชื่อว่าวินัย เพราะเป็นเครื่องกำจัด ห้าม ป้องกันโทษละเมิดทางกายวาจาเป็นเครื่องนำไปโดยวิเศษ เป็นเหตุให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ โดยความว่าทรงอาศัยอำนาจประโยชน์ ๑๐ ประการ ทรงบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย คือเพื่อความดีงามแห่งสงฆ์ เพื่อความผาสุกแห่งสงฆ์ เพื่อข่มบุคคลที่เกื้อยาก เพื่ออยู่ผาสุกแห่งภิกษุทั้งหลายผู้มีศีลเป็นที่รัก เพื่อสำรวมระวังป้องกันอาสวะทั้งหลายที่เป็นปัจจุบัน เพื่อกำจัดห้ามอาสวะทั้งหลายที่เป็นภายนอก เพื่อความเลื่อมใสแก่ผู้ที่ยังไม่เลื่อมใส เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นแก่ผู้เลื่อมใสแล้ว เพื่อความตั้งมั่นแห่งสังฆธรรม เพื่ออนุเคราะห์ถือเอาตามวินัย

ในวินัยปิฎกได้มีแสดงว่า ท่านพระสารีบุตรได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าว่า พรหมจรรย์ศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์ไหนไม่ตั้งอยู่นาน ของพระองค์ไหนตั้งอยู่นาน เพราะเหตุปัจจัยอะไร ครั้นตอบว่า พรหมจรรย์ศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้าวิปัสสี ของพระผู้มีพระภาคเจ้าสิขี ของพระผู้มีพระภาคเจ้าเวสสฏฐ ไม่ตั้งอยู่นาน เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้า ๓ พระองค์นี้

ไม่ทรงชวนขวายเป็นแสดงธรรมโดยพิสดาร นวังคสัตถุศาสน์คือคำสอนของพระศาสดามิองค์ ๕ มีสุตตะ เคยยะเป็นต้น มีน้อย ไม่ทรงบัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลาย ปาติโมกข์ก็ไม่ทรงแสดง โดยอันตรธานแห่งพระพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยอันตรธานแห่งสาวกพุทธานุพุทธะ สาวกภายหลังต่างนาม ต่างโคตร ต่างชาติ ต่างตระกูล บวชแล้ว ยังพรหมจรรย์ศาสนานั้นให้อันตรธานไปโดยเร็ว เหมือนดอกไม้ต่าง ๆ วางไว้บนแผ่นกระดาน มิได้รื้อยไว้ด้วยค้าย ลมย่อมเกลี้ยเรียรายกระจัดกระจายดอกไม้เหล่านั้น โดยเหตุที่มีได้รื้อยไว้ด้วยค้าย ส่วนพรหมจรรย์ศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้ากกุสันธะ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าโกนาคมนะ ของพระผู้มีพระภาคเจ้ากัสสปะตั้งอยู่นาน เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้า ๓ พระองค์นี้ ทรงชวนขวายเป็นแสดงธรรมโดยพิสดารแก่สาวกทั้งหลาย สุตตะ เคยยะเป็นต้นมีมาก ทรงบัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลาย ทรงแสดงปาติโมกข์ โดยอันตรธานแห่งพระพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยอันตรธานแห่งสาวกพุทธานุพุทธะ สาวกภายหลังต่างนาม ต่างโคตร ต่างชาติ ต่างตระกูล บวชแล้วตั้งพรหมจรรย์นั้นตลอดกาลนาน เหมือนดอกไม้ต่าง ๆ ที่วางไว้บนแผ่นกระดาน รื้อยไว้ดีแล้วด้วยค้าย ลมย่อมไม่เกลี้ยเรียรายกระจัดกระจายดอกไม้เหล่านั้น โดยเหตุที่รื้อยไว้ดีแล้วด้วยค้าย

ท่านพระสารีบุตรได้กราบทูลว่า เป็นกาลที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพึงทรงบัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลาย ทรงแสดงปาติโมกข์ โดยประการที่พรหมจรรย์ศาสนานี้พึงดำรงอยู่นาน ตั้งอยู่นาน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสโดยความว่า จงร่อยุ่ก่อน ตถาคตจักรู้กาลในการบัญญัติสิกขาบทนั้น พระศาสดา ยังไม่บัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลาย ไม่แสดงปาติโมกข์ ตราบเท่าที่อาสวัฏฐานियธรรม คือธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งอาสวะกิเลสดวงจิตสันดานบางอย่างในโลกนี้ ไม่เกิดปรากฏในสงฆ์ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

ประโยค ป.ธ. ๘
ตัวอย่าง แต่งฉันท์ภาษามคร

พ.ศ. ๒๕๖๖

ปฐยาวัตร

วินโย นาม ภิกขุณ	สุปณฺณตฺโต สยมฺภุณา
อาสวภูจานิเย ฐมเม	นิเสเรตุํ ปวตฺตติ
พุทฺโธชฌาจารมารพภ	ยสฺส กสฺสจิ ภิกขุโน
ตํ สีกขาปทภาเวน	อปณฺณาเปสิ จานโส
โย เจตํ ภิกขุ สณฺจิจจ	วิตฺติกมฺมํ อตฺตนา
โส อาปชฺชติ อาปตฺตี	จเปตฺวา อาทิกมฺมิกํ
วินโย เหลส ภิกขุณ	ชเนติ สงฺฆสฺสจฺจุตํ
ตสฺมา โลกุตฺตโม พุทฺโธ	ปฏิจฺจตฺถวเส ทส
สงฺฆสฺส สฺสจฺจุตาทิน	ตํ ปณฺณาเปสิ โยนิโส
วินยปฺปิฏเก จตฺโถ	สงฺจิตฺเตน นิทสฺสีโต
สาริปฺพุตฺโต มุนินฺทาน	สาสนสฺส จิรฺภูจิตฺตี
ตสฺสาจิรฺภูจิตฺติเจว	พุทฺธํ ปุจฺฉิ ยถากมํ ฯ

วสันตติลก

ยสฺมา วิปสฺสึภควา ลีลํ เวสฺสภู จ
 ฐมมํ ปกาสิตุ ภาวนติ กิลาสุโน จ
 สีกขาปทานิ ยตินนฺจ น ปณฺณเปนติ
 โน ปาฏิโมกฺขมริยญจ สมฺมุตฺตสนฺติ
 สุตฺตาทิพุทฺธวจนํ อถ เตสมปฺป
 ตสฺมา หิ พุทฺธมฺมจริยํ สุกตานิเมสํ
 เนว จิรฺภูจิตฺติกมฺมทฺธนํ อโหสิ
 จิปปณฺจ ปุจฺฉิมยตีธ วินาสยฺมํ ตํ ฯ

อินทรวงศ์

พทุธา ปณฺณเถ กกุสนฺธสวหโย
 พทุโธ จ โจนาคมนโน จ กสุสโป
 กิจจํ ตทณฺณมปิ กโรนฺติ สพฺพทา
 เตสญฺจ สุตฺตาทิกสาสนํ พหุ
 เตเนว พุรหฺมจฺจิริยํ จิริญฺจิตํ
 เตสจฺจเยนสฺส ปวฺตฺตมิเปกฺขกา
 นานากุลา ปจฺฉิมสาวกา ยตี
 โลเก จิรํ สฺมุจฺจ ปวตฺตยีสฺสํ ตํ ฯ

ปัญญาวัตร

สารีปุตฺโต มหาปณฺโณ	สาสนญฺจิตติกามโก
พทุธํ ลิกฺขาปทานเว	ปณฺณาเปตฺตญฺจ ภิกฺขุณฺ
ปาณฺธิโมกฺขํ สุปณฺณตฺตํ	อุทฺเทสิตฺตญฺจ ยาจิร
กาลณฺณ ปน สมฺพทุโธ	วาเรตฺวา ตมฺปายโส
นาสวญฺจานียา ฐมฺมา	ยาว สงฺฆสฺสปชฺชเร
ตาว ลิกฺขาปทญฺเจว	น ปณฺณาเปติ ภิกฺขุณฺ
วิสุทฺธํ ปาณฺธิโมกฺขญฺจ	น อุทฺทิสติ สพฺพโสติ ฯ